

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta
Katedra biologie a environmentálních studií

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ/BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponentky)

Předložila studentka: Bc. Helena Libnarová

Název: Strašilky jako modelová skupina ve výuce přírodopisu.

Oponentka: Dagmar Říhová, KBES PedF UK

1. CÍLE A HYPOTÉZY

Předložená práce zkoumá vhodnost a využitelnost chovu pakobytek a strašilek ve školách se zřetelem k seznámení žáků a studentů s touto zajímavou skupinou hmyzu a také s mimetickými jevy, na jejichž výskyt je celý řád velmi bohatý. Autorka předkládá tři hypotézy, které jsou v práci beze zbytku zodpovězeny.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Práce je tvořena třemi částmi. První z nich představuje rešerši literárních pramenů zabývajících se řádem Phasmatodea ze všech myslitelných aspektů, včetně výčtu zástupců chovaných v zájmových chovech. Následuje popis zřizování a vlastního průběhu modelových domácích chovů tří běžných zástupců. Poslední část práce se zabývá strašilkami a mimetickými jevy v učebnicích pro ZŠ a SŠ a jsou zde prezentovány návrhy na využití chovu strašilek ve výuce.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA

Krom klíčových slov práce obsahuje všechny potřebné náležitosti. Seznam literatury obsahuje 74 literárních a osm internetových publikací a zdrojů (27 z citovaných publikací představuje analyzované učebnice). Citace prací se dvěma autory jsou v textu téměř vždy uváděny chybně – zmíněno je pouze jméno prvního autora (týká se celkem deseti prací). Šest prací uvedených v textu chybí v seznamu literatury, jinak tento plně koresponduje s citacemi uváděnými v tezi.

Práce obsahuje 38 obrázků, množství z nich vytvořila autorka sama.

Práce je bez pravopisných chyb a překlepů, avšak s množstvím stylistických a typografických nedostatků (špatné použití spojovníku a pomlčky, psaní číselného rozmezí se spojovníkem a mezerami místo s pomlčkou bez mezer; časté „vdovy“). Autorka používá složité a dlouhé věty, občas se špatně použitými větnými čárkami.

Jinak je formální úprava práce zcela v pořádku; je zřejmé, že autorka je nesmírně pečlivá a klade na úpravu textu velký důraz.

Zde je seznam věcí, které by bylo vhodné před případným publikováním práce opravit či uvést na pravou míru: Začátky nových kapitol je vhodné odsadit na další stránku, aby začínaly na zcela novém listu (týká se kapitol 2 a 3). České názvy štítků (brada, podbradek) není nutné psát do uvozovek, jedná se o mezi entomology běžně používané termíny. Na obr. 3 nemůže být vidět mentum a submentum, oba štítky se nachází na spodní straně hlavy a na tomto obrázku je hlava zobrazena z mírného nadhledu.

Desetinné třídění na pět míst (kapitola 5.1, od strany 12) je příliš podrobné. Vše by se mnohem přehledněji dalo Čeleď Korinninae (str. 22): popis spíše nebude k dispozici než že by nebyl znám vůbec.

Nejasné vyjádření u popisu *E. buprestoides*: znamená J USA jih kontinentu Severní Ameriky anebo Havaj? Jestli je myšleno souostroví, mělo by to být formulováno jinak.

Na str. 42 a 43 jsou uvedeny obrázky insektária z doby jeho zakládání (číslo 18 a 19). V popiscích je uvedeno, že chovanci z tohoto insektária byli krmeni ostružiníkem, ale na obou obrázcích je ve sklenici evidentně břečťan (lístky na dně jsou nejspíše ostružiníkové). Došlo k záměně obrázků nebo je to z důvodů pokusů o krmení zvířátek jinou, lépe dostupnou stravou? Tohle by bylo vhodné opravit, břečťan pozná každý.

Na obr. č. 30 není detail těla, jak je uvedeno v popisce, ale celkový pohled.

Str. 50: nemělo by se zde místo o pakobyлке psát o strašilce?

4. KOMENTÁŘ OPONENTKY

Diplomová práce Heleny Libnarové je psána velmi pečlivě a nesmírně podrobně. Toho si na jednu stranu velmi cením, protože je vidět, že autorka se práci i chovu strašilek a pakobylek hluboce věnovala a nic nezanedbala. Vše však má své stinné stránky, i tato obrovská pečlivost.

Práce je uvedena čtyřstránkovým superpodrobným obsahem, který je při prvním prohlížení naprosto nepojmitelný. Mnoho podkapitol by z něj mohlo být vynecháno. Především u okruhů „hypotézy“, „anatomie a morfologie“, „nejčastěji chované druhy“ a „diskuse“ by stačilo uvést jen tyto nadpisy. Například uvádění tří výzkumných hypotéz, z nichž každá je vyjádřena jednou větou, coby samostatných kapitol je dle mého soudu zbytečné.

Rovněž třicet představovaných „nejčastěji“ chovaných zástupců strašilek a pakobylek mi přijde přemrštěné. Takovýto – byť luxusní – seznam druhů totiž nebude učitelům ani jiným čtenářům příliš k užítku. Uváděné popisy jsou stručné a bez obrázků a – všichni zástupci řádu Phasmatodea nechtě prominou – strašilky a pakobylky jsou jedna jak druhá, takže čtenář si po přečtení tohoto seznamu o uváděných druzích stejně žádnou představu neudělá. Mnohem lepší by bylo, kdyby autorka zvolila nižší počet popisovaných zástupců (deset, nejvýše patnáct), popisy vytvořila detailní a především uvedla u každého zmiňovaného druhu ilustraci.

Tak jako u obsahu se přílišná pečlivost a příliš podrobné formální členění projevuje i v kapitole pojednávající o jednotlivých čeledích a podčeledích Phasmatodea. Popisy jsou díky pečlivému dodržování členění v extrémních případech rozsekány na kapitoly o obsahu jedné věty dlouhé 3–5 slov („Žijí v Africe“), což znesnadňuje souvislé čtení. Kdyby byly popisy místo rozčlenění na jednotlivé podkapitoly psány souvislým textem a třeba i ne tak formálně precizně stejně, četly by se mnohem lépe.

Na druhou stranu se mi velmi líbí, že autorka se při svém pečlivém zkoumání a hledání informací neomezila jen na „správné“ literární zdroje, ale podívala se i na ty obvykle považované za méně relevantní nebo dokonce nedůvěryhodné. Díky tomu jsem v práci objevila zmínku o zooterapii českými bezobratlými (raci, hlemýždi) v Motolské nemocnici, která mne velmi potěšila. Helena je schopná sama posoudit relevanci zdrojů poznatků a dle vlastního uvážení s nimi dále rozumně nakládat. V neposlední řadě chci vyzdvihnout schopnost autorky čerpat informace z německy psaných zdrojů.

Rovněž se mi velmi líbí popis vlastních domácích chovů pakobylek a strašilky, který odráží mé vlastní aktuální zkušenosti: tři dny poté, co jsem byla požádána, abych se stala oponentem této práce, do mé domácnosti vstoupily živé strašilky a „uhnízily“ se na mých pokojových rostlinách :-).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

1. O hmyzím řádu **hryzenky (Dipoglossata)** se ve Vaší práci dočítám úplně poprvé. Mohla byste ho prosím krátce představit?
2. Co znamená „**skládá se ze čtyř boků**“? (str. 7, osmý řádek shora)
3. Co je to „**specifická žláza**“? (str. 7, desátý řádek shora)
4. Na str. 26 jsem zjistila, že některé strašilky jsou schopné odletem a následným znehybněním po přistání zaskočit a odradit predátora od napadení. Když jsem se vžila do role predátora, uvědomila jsem si ale, že je to spíše případ kypse: chutná kořist zmizí predátorovi náhle z očí, kamsi odletí a tam okamžitě „začne dělat větvíčku“, takže predátor jí už nenajde, protože jí prostě nevidí. Jsem zmatený netrénovaný predátor nebo jsem prostě nepochopila Vaší formulaci?
5. Jaké je správné české jméno pro druh *Baculum thai* – pakobylka či strašilka? V jejím popisu (str. 35) jsou uváděny názvy oba.
6. Co jsou „**kousavé zadní nohy**“ druhu *Extatosoma tiaratum*, uváděné v kapitole 10.4.16 (str. 38?)

6. NAVRHOVANÉ ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ

Předloženou diplomovou práci Heleny Libnarové **doporučuji k obhajobě** a i přes uvedené nedostatky hodnotím stupněm **výborně**.

V Praze dne 10. prosince 2013

.....
Podpis